

Ролята на Цариградската българска колония и на дейците и въ българското възрождение и духовно-политическо освобождение.

I.

До 1877 г. Цариградъ и Букурещъ бѣха двата главни центъра на българскитѣ дейци за народна пробуда и просвѣта и за свободенъ духовенъ и политически животъ—най-вече първиятъ градъ. Въ него дейцитѣ бѣха повече и по-заможни, но пъкъ въ втория тѣ бѣха по-енергични и по-смѣли. И двата центра засилиха дейността си въ 1869—1870 г. Ала директивитѣ и средствата имъ бѣха разни. Въ Цариградъ, твърде естествено, се водѣше легална борба. Българитѣ дейци—стари и млади—бѣха за еволюцията, за мирното духовно, културно и материално освобождение на народа—политическото, мислѣха си тѣ, ще се наложи единъ день, безъ сътресение, рискове и безъ кръвни жертви. Въ Букурещъ повечето дейци, по младитѣ, бѣха за революцията.

До освободителната война въ Цариградъ имало 30-35 хиляди българи. Тѣ били работници и търговци. Изобщо за всички отомански поданници Цариградъ бѣше и най-важниятъ търговски центъръ. Посоченото преди малко число не е точно: по онова време у турцитѣ статистика, каквато днесъ науката разбира, не е имало, и тѣ главно дѣлѣли населението на мюсюлмани, християни и евреи.

II.

Отъ кога и въ разни времена колко българи сж живѣли въ Цариградъ — неизвестно, но, ако въ византийско време ги е имало тамъ, тѣ си бѣха все чужденци. Историята ни разправя, че понякога българскиятъ царски родъ и византийскиятъ се сродявали (Симеоновиятъ синъ Петъръ билъ ожененъ за Мария, внучка на византийския императоръ и пр.). Осемъ търновски царици били гъркини. Следъ като турцитѣ превзели Бъл-